

Bilgi Teknolojileri Yönetişim ve Denetim Konferansı

BTYD 2010

TÜRKİYE'DE KAMUDA BT DENETİMİ: TEMEL YAKLAŞIMLAR ve SORUNLAR

DOÇ. DR. TÜRKSEL KAYA BENSGHİR
TODAİE eDEVLET MERKEZ MÜDÜRÜ

tkaya@todaie.gov.tr

Sunu Planı

- Giriş
- Kamuda Denetimin İdari Yapıdaki Yeri
- Kamu Yönetiminde Denetim
Felsefesinden BİT Denetimine Bakış
- Uluslararası BİT Denetim Politikaları
- Temel Sorunlar ve Öneriler

GİRİŞ-1

- Günümüzde kamu idarelerinin iş ve işlemlerini elektronik ortama aktararak bu ortamlarda güvenli, etkili ve verimli olarak kamu hizmeti üretmeleri ve sunmaları beklenmektedir.
- Geliştirilen eDevlet projeleriyle hayata geçirilen e-kamu hizmetlerinde hassas ve kritik bilgilerin korunması ve güvenilirliklerinin sağlanması önemli bir sorun olarak kamu idarelerini zorlamaktadır.
- Bu bağlamda, geliştirilen bilgi sistemlerinin, kullanılan donanımların ve sistemde işlenerek paylaşımına sunulan ve saklanan veri ve bilgilerin akıllı metodolojiler ve yöntemlerle denetlenerek güvenlik ve güvenilirliğin tesis edilmesi beklenmektedir.

GİRİŞ-2

- Günümüzde kamuda denetim olgusunun sadece mali bilgilerin ve bu bilgilerin yer aldığı sistemleri değil aynı zamanda bilişim, çevre vb diğer konuları da kapsadığı ve daha geniş bir anlam içerdiği görülmektedir.
- Elektronik ortamda iş yapan kamu idarelerinin artık bilgi sistemleri temelinde şekillenen yönetim ve iş süreçleriyle bütünleşen kontrol ve denetim yapıları kurmaları kaçınılmaz olmaktadır.

Denetim ve Kontrol Olgusu

DENETİM

Kurumun faaliyetlerinin amaçlara (vizyon ve misyonu kapsamında) ulaşmadaki etkinliğini ölçer.

Özellikleri:

- Tarafsızlık ve objektiflik
- Profesyonellik gerekir-uzmanlaşma gerektirir; ve mesleki kurumsallaşma
- Standartlaşma
- İşlevsel bağımsızlık- Denetim faaliyetinde etki ve etkilenmeye kapalılık

Denetim ve Kontrol Olgusu

KONTROL

Kurumun faaliyetlerinin belirli ölçütler/standartlar çerçevesinde gözden geçirilmesidir. –sonuç odaklı.

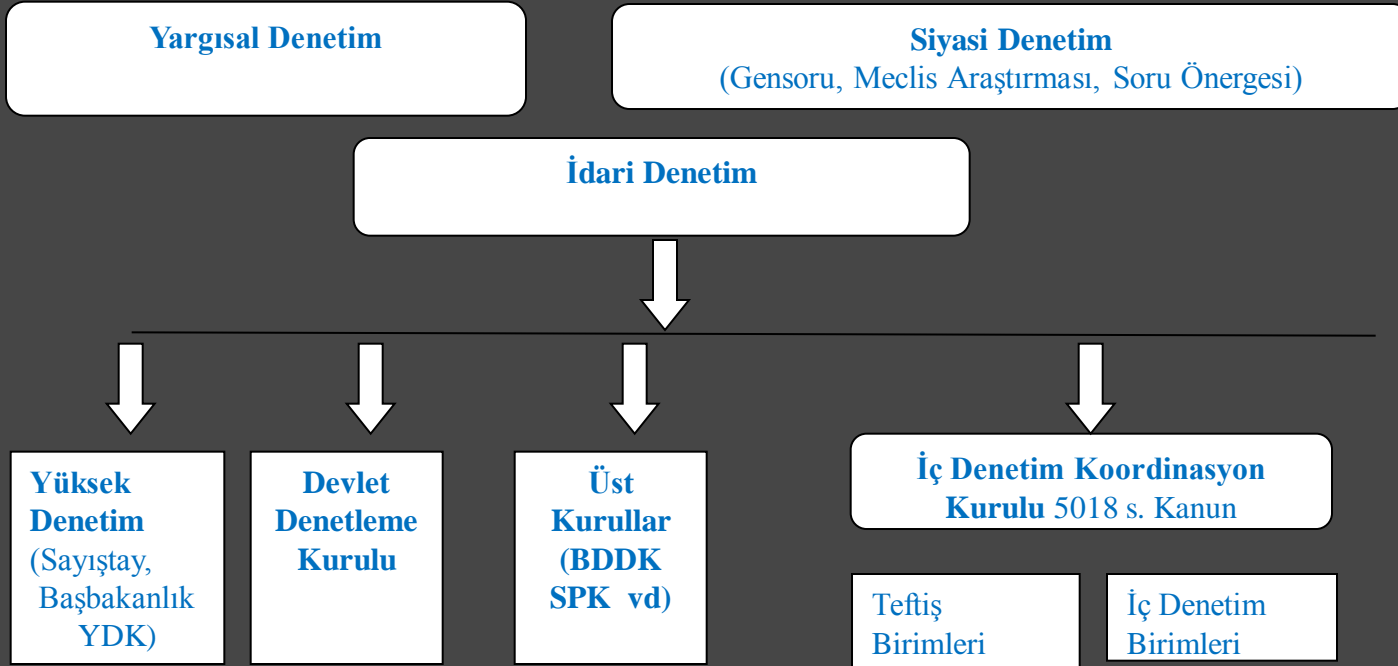
Performans denetiminin girdisini oluşturur.

Özellikleri:

- Süreklilik
- Süreçlerle bütünleşik
- Rutin işleyen, periyodik nitelikte olabilir.

Kurum yönetim yapısını elektronik ortama taşıdığı ölçüde kontrol sisteminin önemli bir ayağı olarak BT kontrol yapısını da bünyesinde kurması gerekiyor.

Kamuda Denetimin İdari Yapıdaki Yeri

Sayıřtay

- Yüksek Denetleme Kurumu olarak Uluslararası Sayıştaylar Birliği (INTOSAI) ve Avrupa Yüksek Denetim Enstitüleri Kurumu (EUROSAI), Bilgi Sistemleri Denetim ve Kontrol Birliği (ISACA) gibi ilgili uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde denetimde bilgi teknolojilerinden yararlanmak üzere kurumsal kapasitelerini geliştirmektedir.
- 2000'lerin ortalarından itibaren ülkemizde bilişim teknolojilerini yoğun kullanan kamu kurumlarının bilgi sistemlerini denetlemeye başlamıştır.
 - Bu güne kadar Hazine Müsteşarlığı, e-Dönüřüm Türkiye Projesi Çerçevesinde Yürütölen Faaliyetler (Ekim, 2006) ve e-Devlete Geçiřte Kamu Kurumları İnternet Siteleri (Ekim, 2006) ve pilot belediye ve hastane bilişim sistemleri denetlenmiştir.

BDDK-

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu

- *“Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik”* yayınlanmıştır.

(Yönetmelik COBIT çerçevesinde hazırlanmıştır. 13 Ocak 2010 tarih ve 27461 sayılı R.Gazete .)

Sermaye Piyasası Kurulu

- Bilgi sistemleri denetimine ilişkin olarak sermaye piyasası mevzuatında düzenlemelere gidilmiştir.
- SPK'ya ait bilgi sistemleri 2006 yılından beri ISO 27001 kapsamında iç denetimler yapılarak incelenmektedir.
- Yetkinlik-"bilgi sistemleri denetimi", tecrübe aranan konular arasına alınmıştır.

İç Denetim Koordinasyon Kurulu İDKK

- 24.12.2003 tarih ve 25326 sayılı resmi gazetede yayınlanan 5018 sayılı “Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu’nun 66.maddesi gereğince Maliye Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur.
- Kurul Üyeleri,
 - biri Başbakanın,
 - biri DPT Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın,
 - biri Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın,
 - biri İçişleri Bakanının,
 - başkanı dahil üçü Maliye Bakanının önerisi üzerine beş yıl süre ile Bakanlar Kurulu tarafından atanan yedi üyeden oluşmaktadır.
- Kurul üyeleri arasında ulusal BT politikalarından doğrudan sorumlu bir aktörün bulunmaması dikkat çekmektedir.

İç Denetim Koordinasyon Kurulu İDKK

Görevler

- İç denetime ilişkin denetim ve raporlama standartlarını belirlemek, denetim rehberlerini hazırlamak ve geliştirmek.
- Uluslararası uygulamalar ve denetim standartlarıyla uyumlu risk değerlendirme yöntemlerini geliştirmek.
- Kamu idarelerinin denetim birimleri ile iřbirlięini saęlamak.
- Yolsuzluk veya usulsüzlüklerin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin alınması konusunda önerilerde bulunmak.
- Risk içeren alanlarda iç denetçilere program dışı özel denetim yaptırılması için kamu idarelerine önerilerde bulunmak.
- İç denetim elemanların yetiştirilmesi, özlük haklarının düzenlenmesi vb diğer görevler

İDKK

- BT denetimine ilişkin düzenlemelerinde COSO, COBIT, GTAG gibi uluslararası modeller ve çerçevelerden yararlanmaktadır.

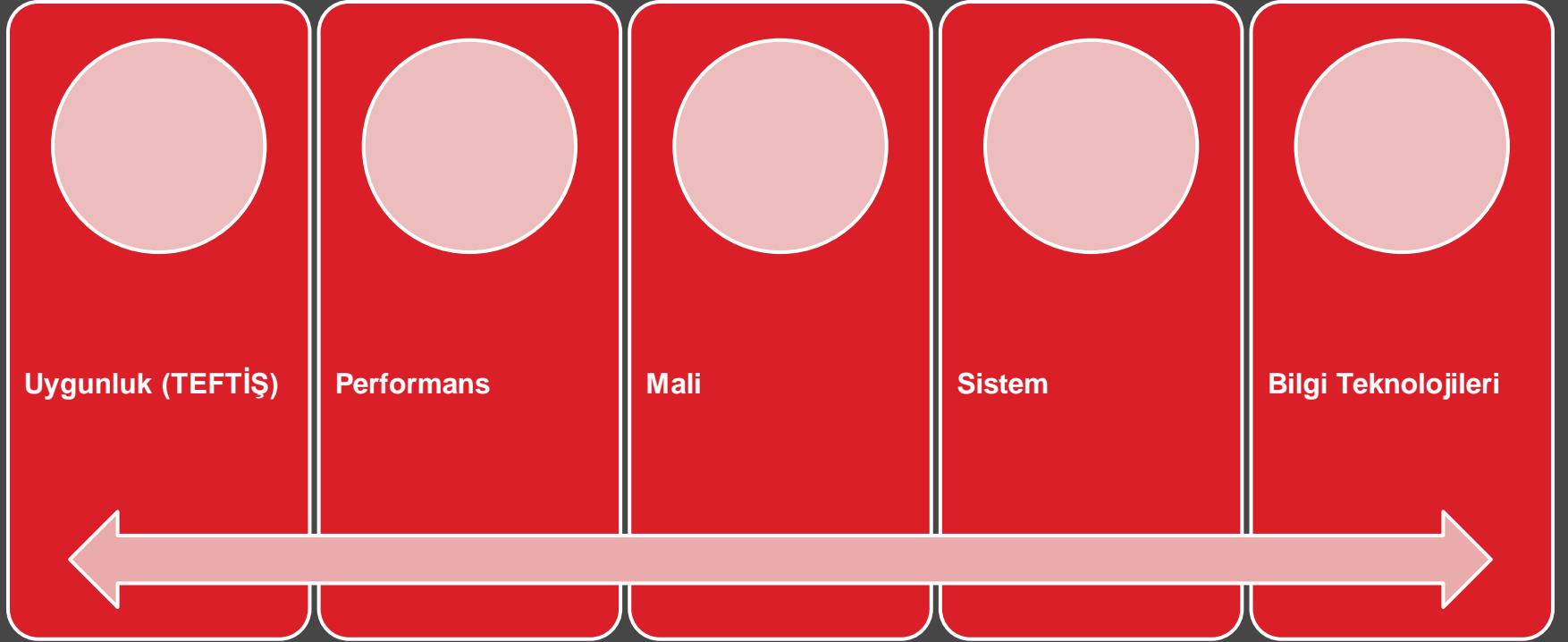
İDKK

- Kurul, denetim çalışmalarını etkinleştirmek üzere bir çalışma grubu oluşturarak İç Denetim Otomasyon Projesini başlattı.
- ✓ Amacı iç denetim elemanlarının bilgi sistemleri üzerinden kamu kurumların iç denetimlerini daha etkili-ve standartlara uygun olarak sürekli gelişen bilgi havuzlarından-deneyim birikiminden- yararlanarak gerçekleştirmesine ortam hazırlamaktır.

Kamu Yönetiminde Denetim Felsefesinden BT Denetimine Bakış

Doç. Dr. Türksel KAYA BENSĞİR-TODAİE

Kamuda İç Denetim Türleri

Kamu Yönetiminde Denetim

- Denetim alanları ayrı ayrı tanımlanmış.
- Bu yaklaşım ne kadar bütünleşik bir denetim sağlayabilir? Tartışılmalıdır?
- BT denetimini ayrı tanımlamak yerine diğer alanlarla bütünleşik bir tanımlama ya da tümünü “sistem” tanımı içinde toplama yoluna gidilebilir mi gibi seçenekler gözden geçirilmelidir.

Kamu Kurumları BT İ ve Dış Denetimleri

- Kağıt ortamında yönetilen bilgilerin denetiminin ötesine geçip bilgi sistemlerinde yönetilen bilgilerin de denetimine yönelik denetim ve kontrol sistemleri kurabilmelidir.
- Kamunun dış denetim birimlerinin denetimine açılmasında ulusal ve kurumsal hassasiyetler göz önüne alınarak dikkatli bir strateji ortaya konulmalı ve kamu kendi bünyesinde bu rolü üstlenecek yapısal çözümü üretmelidir.

Uluslararası BT Denetiminde Aktörler ve Uygulama Araçları

- INTOSAI- Uluslararası Sayıştaylar Birliği
- IFAC- Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
- ISO- Uluslararası Standartlar Organizasyonu
 - 27001 -Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi
 - 20000- Bilgi Teknolojisi Alt Yapı Kütüphanesi
- ISACA- Bilgi Sistemleri Denetim ve Kontrol Birliği
 - COBIT- Bilgi ve İlgili Teknolojiler için Kontrol Hedefleri
- IIA- İç Denetçiler Enstitüsü
 - GTAG- Küresel Teknoloji Denetim Rehberi
 - Uluslararası İç Denetim Standartları
 - Mesleki Uygulama Çerçevesi (Kırmızı Kitap)

Uluslararası Kurumlarca Benimsenen BT Denetim İlkeleri

Güvenirlilik

Gizlilik

Bütünlük

Uyum

Etkililik

Etkenlik

Erişilebilirlik

Temel Sorunlar

- Ülkemizde kamu denetim sisteminde özellikle dış denetim bağlamında BT denetimine yönelik kapsamlı bir strateji politika ve kurumsal yapılanma eksikliği
- Yönetim kademeleri ve uzman düzeyinde, BT denetimi konusunda farkındalık, bilgi ve yetkinlik eksikliği
- Denetim birimlerinin BT denetim süreçlerine yönelik farkındalık, bilgi ve yetkinlik eksikliği
- Eğitim kurumlarının BT denetimi konusunda farkındalık, bilgi ve yetkinlik eksikliği

Kurumsal Yapılanmaya Yönelik - Öneri

- Kamu kurumlarına ilişkin BT denetimlerinde 5N+1K'a yanıt verilmeli:
 - Ne denetlenecek?
 - Nerede?
 - Ne zaman ?
 - Nasıl?
 - Niçin? ve
 - Kim denetleyecek?
 - Yeni yapılanma mı ?
 - Mevcut yapıda değişiklik mi? Seçenekleri tartışılmalıdır.

Öneri

- Kamuda aşağıdaki sorulara yanıt oluşturacak kapsamlı alan araştırması yapılmalıdır:
 - Özellikle eDevlet hizmetleri sunan kamu kurumları mali, operasyonel ve bilgi teknolojileri denetim süreçlerini ne ölçüde geliştirebildi?
 - Bu süreçler ne ölçüde kurumun idari yapısıyla bütünleştirilebildi?
 - Bu süreçler ne ölçüde sağlıklı işliyor?
 - Kurumlar etkili ve verimli BT denetim süreci kurabilecek ve bu süreci sorunsuz yönetecek teknik, yönetsel ve personel kapasitesine ne ölçüde sahip?

TEŐEKKÜRLER....

BTYD 2010

www.btyd.org

Doç. Dr. Türksel KAYA BENSGHİR-TODAİE